

EPPO - EUROOPAN SYYTTÄJÄNVIRASTO

Asianajotoimisto Antti Riihelä Oy
Rikosasianajajakurssi 4.-5.11.2022

1

TOIMINNAN TARKOITUS

Euroopan syyttäjänvirasto on Euroopan unionin riippumaton elin, joka tutkii EU:n taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia sekä asettaa niiden tekijät syytteeseen ja tuomittaviksi. Tällaisia rikoksia ovat muun muassa

- petokset
- lahjonta
- rahanpesu
- rajatylittävät alv-petokset

Rajat ylittävässä rikostutkinnassa pystytään suorittamaan tutkintaa ilman hitaita oikeusapumenettelyitä – suora pääsy eri maissa kerättyyn tietoon (ml. Europol, OLAF, Eurojust)

2

TOIMIVALTA

- EPPO:n toimivallassa on tutkia riippumattomana EU:n syyttäviviranomaisena EU:n talousarvioon kohdistuvia rikoksia ja asettaa rikoksista epäillyt syytteeseen kansallisissa tuomioistuimissa.
- EPPO:n rikosoikeudelliseen toimivaltaan kuuluvat EPPO-asetuksen säännösten mukaisesti rikokset, joista säädetään unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371 (jäljempänä unionipetosdirektiivi) sekä näihin rikoksiin erottamattomasti liittyvät, niin kutsutut liitännäisrikokset.

3

TOIMINTAHISTORIA

- EPPO aloitti toimintansa 1. kesäkuuta 2021
- 22 jäsenmaata
- Euroopan pääsyyttäjä Laura Codruța Kövesi
- Suomen Euroopan syyttäjä Harri Tiesmaa
- Valtuutetut Euroopan syyttäjät Ritva Sahavirta ja Tuomas Soosalu
- Toiminnan alkamisesta lähtien EPPO on rekisteröinyt yli 4000 rikosilmoitusta eri jäsenvaltioista ja yksityishenkilöiltä. Noin 1000 on johtanut esitutkinnan aloittamiseen EPPO-tasolla (tilanne 6/2022)
- Suomessa 4 aktiivista tutkintaa (31.12.2021)

4

ORGANISAATIO

EPPO:lla on kaksitasoinen rakenne: keskustaso ja kansallinen taso.

1) Keskustaso (Luxemburgissa)

- Euroopan pääsyyttäjä johtaa EPPOa - organisoi sen työn ja edustaa virastoa
- Syyttäjien kollegio vastaa EPPO:n strategian ja sisäisten sääntöjen määrittelystä sekä johdonmukaisuuden varmistamisesta oikeustapauksissa ja niiden välillä.
- Euroopan syyttäjänvirasto koostuu Euroopan pääsyyttäjistä ja osallistuvien jäsenmaiden syyttäjistä. Se valvoo myös valtuutettujen Euroopan syyttäjien kansallisella tasolla suorittamia tutkinta- ja syytetoimia.

5

ORGANISAATIO

2) Kansallinen taso

- Kansallinen taso koostuu valtuutetuista Euroopan syyttäjistä ja pysyvistä jaostoista.
- Valtuutetut Euroopan syyttäjät 22 osallistuvassa EU-maassa ovat vastuussa rikostutkinnasta ja syytteenpanosta. Ne ovat täysin riippumattomia kansallisiin viranomaisiin nähden.
- Näillä syyttäjillä on tutkinnanjohto-oikeuksien lisäksi täydet oikeudet toimia syyttäjinä kansallisissa oikeuksissa.
- Pysyvät jaostot seuraavat ja ohjaavat tutkintaa ja tekevät operatiivisia päätöksiä.

6

TOIMINNAN LAAJUUS

- Viranomaisten on ilmoitettava EPPOlle kaikesta EU:n budjettiin vaikuttavasta rikollisesta toiminnasta.
- Yksityishenkilöt voivat myös ilmoittaa väitetyistä petostapauksista ja muista rikoksista.
- Toiminnan alkamisesta lähtien EPPO on rekisteröinyt yli 4000 rikosilmoitusta eri jäsenvaltioista ja yksityishenkilöiltä. Noin 1000 on johtanut esitutkinnan aloittamiseen EPPO-tasolla (tilanne 6/2022).
- Suomessa 4 aktiivista tutkintaa (31.12.2021)

7

LAINSÄÄDÄNTÖ

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 86 artikla
- Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta annettu neuvoston asetus (EU) 2017/1939 (EPPO-asetus)
- Laki Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan (15.1.2021/66)

8

TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

Jos EPPO päättää käyttää toimivaltaansa, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät saa käyttää omaa toimivaltaansa saman rikollisen toiminnan osalta. Jäsenvaltion siirrettävä asian käsittely EPPOlle ja pidättäydyttävä suorittamasta uusia tutkintatoimia saman rikoksen osalta.

Asian vireille panemisesta ja käsittelystä vastaa pääsääntöisesti *valtuutettu Euroopan syyttäjä* siinä jäsenvaltiossa, johon rikollinen toiminta on keskittynyt tai, jos on tehty useita EPPO:n toimivaltaan kuuluvia toisiinsa liittyviä rikoksia, siinä jäsenvaltiossa, jossa suurin osa rikoksista on tehty.

Valtuutettu Euroopan syyttäjä voi toteuttaa itse tutkintatoimenpiteitä ja muita toimenpiteitä tai antaa sellaisia oman jäsenvaltionsa toimivaltaisten viranomaisten tehtäväksi.

Euroopan syyttäjä voi antaa määräyksiä tutkintatoimenpiteiden suorittamisesta ohi *valtuutetun Euroopan syyttäjän*. Euroopan syyttäjällä kansallisia syyttäjiä vastaava syyttäjätoimivalta Suomessa. Asetuksessa Euroopan syyttäjälle säädetty poikkeuksellinen toimivalta ulottuu vain tutkintatoimenpiteisiin

9

EPPON TOIMINTAPERIAATTEET

- EPPO:n tulee huolehtia, että sen toiminnassa kunnioitetaan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksia oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeuteen puolustautua tehokkaasti
- EPPOa sitovat kaikessa sen toiminnassa oikeusvaltio- ja suhteellisuusperiaate
- Artikla 41 (epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien laajuus) eri direktiivien mukaiset prosessuaaliset oikeudet (esim. tiedonsaantioikeus)

10

MAHDOLLISUUDET

EPPO saattaa jatkossa vaikuttaa myös suomalaiseen rikosprosessiin (prosedural rights)

CCBE: *We have observed that the EPPO is interested in having high standards of proceedings in all Member States. should the EPPO draft more precise guidelines or recommendations in order to improve the standards in practice e.g. guidelines or recommendations regarding access to the file?*

EPPO: *Our investigations and prosecutions have to follow the same procedures that are established in each of the Member States today and would apply anyways, would the case be handled by the national prosecution service. This being said, the unique structure and mandate of the EPPO indeed bring about some novel issues where simple adherence to national procedural safeguards will not offer the necessary solutions.*
(Laura Codruța Kövesi 13.5.2022)

11

MITEN HOIDAN EPPO-ASIOITA

A practical guide on the EPPO for defence lawyer who deal with cases investigated and prosecuted by the EPPO in their day-to-day practice (PDF)

12